

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV**

OTÁZKY PRE ŠTÁTNE SKÚŠKY

**na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave
platné v akademickom roku 2019/2020
pre študentov inžinierskeho štúdia študijného programu *Hospodárska diplomacia***

Predmety štátnej skúšky:

- **SVETOVÁ EKONOMIKA, predmet pozostáva z okruhov:**
 - Európska únia II.
 - Ekonomika rozvojových štátov
 - Svetová ekonomika – regionálny aspekt
 - Svetová ekonomika II.

- **MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY, predmet pozostáva z okruhov:**
 - Kultúry v medzinárodných vzťahoch
 - Medzinárodné vzťahy politické I.
 - Medzinárodné vzťahy politické II.
 - Právo Európskej únie
 - Právo v medzinárodných ekonomických vzťahoch
 - Medzinárodné právo verejné

.....
Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA
Okruh predmetu: Európska únia II.

1. Stratégia Európa 2020

- priority, ciele, iniciatívy stratégie Európa 2020;
- úlohy inštitúcií Európskej únie pri implementácii stratégie Európa 2020;
- úloha členských štátov pri implementácii stratégie Európa 2020, európsky semester;
- plnenie národných cieľov Slovenskej republiky v stratégii Európa 2020.

2. Politika hospodárskej súťaže

- ciele politiky hospodárskej súťaže;
- oblasti porušenia politiky hospodárskej súťaže;
- príklady z praxe porušenia politiky hospodárskej súťaže v Slovenskej republike.

3. Inovačná politika Európskej únie

- ciele inovácií, typy inovácií;
- nástroje inovačnej politiky Európskej únie - iniciatívy Európa 2020, Horizont 2020;
- monitorovanie inovačnej výkonnosti v Európskej únii;
- inovačná výkonnosť Slovenskej republiky.

4. Environmentálna politika Európskej únie

- vývoj environmentálnej politiky Európskej únie;
- princípy environmentálnej politiky Európskej únie;

- nástroje environmentálnej politiky Európskej únie - akčné plány;
- environmentálna politika Európskej únie v súčasnosti;
- prioritné oblasti environmentálnej politiky Európskej únie.

5. Migračná a azylová politika Európskej únie

- druhy migrácie, interná a externá migrácia;
- azylová politika Európskej únie;
- špeciálne inštitúty externej migračnej politiky;
- boj proti nelegálnej migrácii;
- azylová procedúra v Slovenskej republike.

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Ekonomika rozvojových štátov

6. Afrika v medzinárodných ekonomických vzťahoch

- charakteristika významu a postavenia Afriky v medzinárodných ekonomických vzťahoch;
- úloha vo svetovom hospodárstve;
- vzťahy Afriky s centrami ekonomickej moci vo svetovom hospodárstve;
- charakteristika politiky Číny voči Afrike.

7. Sociálne problémy rozvojových krajín. Meranie kvality života. Chudoba a nerovnosť v rozvojových krajinách

- vymedzenie vybraných sociálnych problémov rozvojových krajín;
- riešenie vybraných problémov a politiky v oblasti zvyšovania kvality života a odstraňovania chudoby a nerovnosti;
- chudoba ako najrozšírenejší problém, jej definícia a kvantifikácia;
- nerovnosť ako sociálno-ekonomický fenomén v rozvojových štátoch; meranie nerovnosti.

8. Všeobecná charakteristika rozvojových krajín, spoločné znaky, členenie a ich diferenciacia

- charakteristika rozvojových krajín na základe vybraných ukazovateľov;
- vymedzenie spoločných znakov rozvojových krajín;
- rozdiely medzi rozvojovými krajinami;
- členenie rozvojových krajín do homogénnych skupín;
- postavenie rozvojových krajín so svetovom hospodárstve.

9. Demografická charakteristika rozvojových krajín

- faktory vplyvu na distribúciu populácie v rozvojových krajinách;
- demografické cykly v rozvojových krajinách;
- vzájomný vzťah demografického a ekonomického rozvoja;
- demografický prechod v rozvojových krajinách;
- demografická charakteristika rozvojových krajín;
- demografická politika v rozvojových krajinách;
- demografické problémy rozvojových krajín.

10. Vzdelanie a zdravotníctvo v rozvojových krajinách

- vývoj vzdelania v rozvojových krajinách;

- problémy vo vzdelaní v rozvojových krajinách;
- zdravotný stav populácie v rozvojových krajinách;
- faktory vplyvu na zdravotný stav populácie;
- zdravie a ekonomický rozvoj.

11. Úroveň poľnohospodárstva a potravinová bezpečnosť v rozvojových krajinách, Zelená revolúcia a jej vplyv na poľnohospodárstvo rozvojových krajín

- dôvody zaostávania poľnohospodárstva za ostatnými odvetviami;
- faktory rastu produktivity poľnohospodárstva v rozvojových krajinách;
- faktory prispievajúce k nízkemu príjmu a chudobe v poľnohospodárstve;
- typy a vývoj poľnohospodárstva v rozvojových krajinách;
- hlavné systémy produkcie potravín;
- zelená revolúcia;
- potravinová bezpečnosť a jej problémy v rozvojových krajinách.

12. Prírodné zdroje v rozvojových krajinách a teória prekliatia nerastným bohatstvom

- prekliatie nerastného bohatstva;
- rozmiestnenie zdrojov v rozvojových krajinách;
- faktory degradácie životného prostredia v rozvojových krajinách;
- environmentálne dopady rozvoja a ekonomického rastu rozvojových krajín;
- hlavné regionálne environmentálne problémy.

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetov: Svetová ekonomika – regionálny aspekt a Svetová ekonomika II.

13. Ekonomický vývoj USA

- vývoj postavenia USA vo svetovej ekonomike od druhej svetovej vojny;
- problematika deficitu štátneho rozpočtu USA a jeho vývoj;
- zahraničný obchod USA – problematika deficitu zahraničného obchodu;
- priame zahraničné investície z USA a do USA;
- predpoklady ďalšieho ekonomického vývoja v USA.

14. Ekonomický vývoj Latinskej Ameriky

- osobitosti historického vývoja regiónu Latinskej Ameriky;
- surovinové zdroje regiónu a jeho závislosť na nich;
- rozvoj priemyslu;
- príčiny kríz v regióne a ich riešenie;
- súčasná ekonomická charakteristika regiónu Latinskej Ameriky.

15. Ekonomický vývoj Brazílie

- politický a ekonomický vývoj Brazílie od vzniku nezávislého štátu;
- striedanie vojenských a civilných vlád, ich špecifické úlohy v rozvoji ekonomiky;
- brazílske krízy - v 80. a 90. rokoch 20. storočia, ich príčiny a následky;
- súčasná ekonomická situácia Brazílie.

16. Ekonomický vývoj Argentíny

- politický a ekonomický vývoj Argentíny od vzniku nezávislého štátu;
- striedanie vojenských a civilných vlád, ich špecifické úlohy v rozvoji ekonomiky;

- argentínska kríza na začiatku 21. storočia – príčiny a následky;
- súčasná ekonomická situácia v Argentíne.

17. Ekonomický vývoj Čile

- politický a ekonomický vývoj Čile - od vzniku nezávislého štátu;
- civilné a vojenské vlády, ich špecifické úlohy v rozvoji ekonomiky;
- vláda Salvadora Allendeho a vojenský puč v roku 1973, ekonomická situácia v danom období;
- osobitosti ekonomického rozvoja v období vlády vojenskej junty v 70. a 80. rokoch 20. storočia, ekonomické reformy, ich obsah výsledky;
- súčasná ekonomická situácia v Čile.

18. Ekonomický vývoj Japonska

- ekonomický vývoj Japonska od druhej svetovej vojny do začiatku 90. rokov 20. storočia;
- japonská ekonomika od 90. rokov 20. storočia;
- príčiny krízy v japonskej ekonomike začiatkom 90. rokov 20. storočia;
- prasknutie bubliny;
- zahraničný obchod Japonska;
- vývoj kurzu japonského jenu a jeho vplyv na japonskú ekonomiku;
- súčasná ekonomická situácia v Japonsku;
- perspektívy vývoja japonskej ekonomiky.

19. Novoinustrializované krajiny (NIK)

- osobitosti vývoja novoinustrializovaných štátov juhovýchodnej Ázie - prvej vlny industrializácie;
- obsah jednotlivých etáp industrializácie;
- zmeny v komparatívnych výhodách krajín regiónu;
- zahranično-ekonomické vzťahy štátov regiónu a ich vplyv na ekonomický rozvoj;
- súčasná všeobecná ekonomická charakteristika.

20. Novoinustrializované krajiny (NIK) druhej vlny industrializácie

- osobitosti ekonomického vývoja krajín druhej vlny industrializácie;
- charakteristika jednotlivých krajín druhej vlny industrializácie a jej špecifická - Indonézia, Malajzia, Thajsko a Filipíny;
- perspektívy ďalšieho ekonomického vývoja krajín regiónu.

21. Historický vývoj postavenia ČĽR vo svetovej ekonomike

- historické udalosti a faktory ovplyvňujúce postavenie Číny;
- vznik ČĽR a jeho ekonomické dopady na ekonomiku krajiny;
- dôvody a priebeh liberalizácie obchodu a investícií v rámci reforiem Teng Siao Pchinga;
- vývoj priamych zahraničných investícií a zahraničného obchodu Číny.
- čínsky juan ako faktor zahraničnoobchodnej politiky.

22. Súčasné postavenie ČĽR vo svetovej ekonomike

- vstup Číny do WTO a jeho následky;
- charakteristika štruktúry hospodárstva a odvetví, v ktorých krajina vyniká;
- súčasné postavenie Číny vo svetovej ekonomike a vo svetovom obchode.

23. Súčasnú postavenie Ruskej federácie vo svetovej ekonomike

- historické udalosti a tendencie ovplyvňujúce postavenie Ruska vo svetovom spoločenstve;
- špecifické charakteristiky ekonomiky Ruska;
- vstup Ruska do WTO a integračné tendencie v rámci regiónu.
- zahraničný obchod Ruska - jeho vývoj a perspektívy, vývoj kurzu ruského rubľa voči USD.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Kultúry v medzinárodných vzťahoch

1. Charakterizujte západnú kultúru, jej základné modifikácie a odlišnosti medzi nimi. Základné hodnoty euroamerickej civilizácie

- vymedzenie západnej kultúry, jej modifikácií;
- základná charakteristika európskej kultúry, jej korene a základné vývinové etapy;
- špecifickosť vývoja americkej kultúry;
- základné hodnoty euroamerickej civilizácie.

2. Islamská kultúra, jej miesto v súčasnom svete

- vznik islamu, islamskej kultúry;
- hodnotová orientácia islamskej kultúry;
- vzťah islamu a Západu (modernizácia, protizápadnosť, príčiny vzájomných obáv; diferencovanosť postojov od reformistov po fundamentalistov a radikálov).

3. Konfuciánska kultúra, jej základné hodnoty a vzťah k západnej kultúre

- stručne charakterizujte čínsku spoločnosť, jej zmeny, hlavné smery čínskeho myslenia (konfucianizmus, taoizmus);
- agrárne východiská kultúry a hodnôt v čínskej spoločnosti; úloha rodiny, štátu, jednotlivca;
- základné odlišnosti západnej a čínskej kultúry a myslenia;
- zmeny v politickom vývoji v Číne vo vzťahu k podnikaniu;
- kultúrne špecifiká obchodu s Čínou.

4. Vysvetlite hlavné princípy súčasného multikulturalizmu

- rozdiel medzi multikulturalitou a multikulturalizmom;
- multikulturalizmus ako nástroj politiky;
- diskusia o multikulturalizme v súčasnej Európe;
- multikulturalizmus v Kanade.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné vzťahy politické I.

5. Základné teórie a paradigmy v teórii medzinárodných vzťahov

- základná klasifikácia teórií (paradigiem) v teórii medzinárodných vzťahov;
- realizmus a neorealizmus;
- idealizmus, liberalizmus a neoliberalizmus;
- marxizmus a kritické teórie medzinárodných vzťahov;
- veľké debaty vo vývoji teórií medzinárodných vzťahov.

6. Aktéri medzinárodných vzťahov

- všeobecná charakteristika pojmu aktér medzinárodných vzťahov;
- štát ako základný aktér medzinárodných vzťahov a jeho atribúty;
- medzinárodné organizácie ako aktéri medzinárodných vzťahov;
- neštátni aktéri medzinárodných vzťahov;
- zmeny v pôsobení aktérov medzinárodných vzťahov po rozpade bipolarity a v podmienkach globalizácie.

7. Charakteristické črty medzinárodných vzťahov v období od roku 1945 do rozpadu ich bipolárneho usporiadania

- povojnové usporiadanie sveta, rozdelenie sfér vplyvu;
- základné črty vývoja medzinárodných vzťahov v období bipolárneho rozdelenia sveta;
- vzťahy medzi ZSSR a USA v rokoch 1945 – 1990;
- najvýznamnejšie udalosti v medzinárodných vzťahoch v rokoch 1945 – 1990;
- rozpad bipolárneho usporiadania medzinárodných vzťahov a jeho následky.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné vzťahy politické II.

8. Vývoj medzinárodnopolitického postavenia USA v 20. storočí a súčasná zahraničná politika USA

- vývoj postavenia USA v medzinárodných vzťahoch v 20. storočí a jeho zmena po rozpade bipolarity;
- vývoj americkej zahraničnej politiky od začiatku 90. rokov 20. storočia do súčasnosti;
- bezpečnostná politika USA po 11. septembri 2001;
- aktuálne problémy zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov USA v podmienkach vlády prezidenta Donalda Trumpa.

9. Príčiny rozpadu ZSSR a ich dopady na vývoj medzinárodných vzťahov. Postavenie RF v súčasných medzinárodných vzťahoch

- príčiny rozpadu ZSSR a jeho následky pre vývoj medzinárodných vzťahov;
- štáty (skupiny štátov), ktoré vznikli po rozpade ZSSR na jeho území a najvýznamnejšie
- problémy ich zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov,
- RF ako nástupnícky štát ZSSR a jeho pozícia v medzinárodných vzťahoch;
- aktuálne problémy zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov RF po nástupe V. Putina do funkcie prezidenta RF v roku 2012.

10. Vývoj medzinárodnopolitickej situácie v Afrike po skončení studenej vojny

- charakteristika Afriky ako regiónu svetovej politiky;

- sociálno-ekonomický vývoj v Afrike po skončení studenej vojny a jeho dopady na medzinárodno-politickú situáciu;
- vývoj bezpečnosti v Afrike a najvýznamnejšie (najväčšie) ozbrojené konflikty po skončení studenej vojny;
- vývoj integračných procesov v Afrike po skončení studenej vojny – vznik a vývoj Africkej únie;
- aktuálne problémy medzinárodnej politiky v Afrike.

11. Vývoj medzinárodnopolitickej situácie na Ďalekom východe po skončení studenej vojny a postavenie ČLR v súčasných medzinárodných vzťahoch

- charakteristika Ďalekého východu ako regiónu svetovej politiky;
- vývoj v ČLR po skončení studenej vojny a jeho medzinárodnopolitické súvislosti;
- nástup piatej generácie čínskych komunistických vodcov v rokoch 2012 – 2013 a ich pôsobenie v zahraničnej politike;
- aktuálne problémy medzinárodnej politiky a bezpečnosti na Ďalekom východe.

12. Vývoj medzinárodnopolitickej situácie na Blízkom východe po skončení studenej vojny

- vymedzenie pojmu Blízky východ;
- izraelsko-arabský konflikt;
- vojny v Perzskom zálive;
- aktuálna situácia na Blízkom východe (arabská jar a jej následky, konflikt v Jemene a Sýrii).

13. Latinská Amerika

- vymedzenie pojmu Latinská Amerika;
- rozpad koloniálnej sústavy, vznik a etablovanie národných štátov;
- Latinská Amerika, resp. Karibik v čase studenej vojny (príklad Kuba, Čile, Argentína);
- regionálne zoskupenia (MERCOSUR, Andské spoločenstvo, UNASUR-Prosaur)
- súčasné problémy Latinskej Ameriky (Venezuela, Brazília, Argentína, Mexiko).

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Právo Európskej únie

14. Proces európskej integrácie. Vznik troch Európskych spoločenstiev a Európskej únie

- európska integrácia po druhej svetovej vojne - historické súvislosti;
- charakteristika zakladajúcich zmlúv troch Európskych spoločenstiev a Európskej únie a revízných zmlúv;
- rozširovania Európskych spoločenstiev / Európskej únie - prístupové zmuvy;
- prehĺbovanie európskej integrácie.

15. Medzinárodnoprávna povaha Európskej únie

- medzinárodnoprávna povaha EÚ pred a po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy;
- motívy, hodnoty a ciele EÚ a ich genéza počas procesu európskej integrácie;

- právomoci EÚ a ich členenie - význam zásady prenesenia právomocí, subsidiarity a proporcionality pri vymedzení a vykonávaní právomocí EÚ;
- symboly EÚ.

16. Charakteristika primárneho práva Európskej únie, všeobecných právnych zásad, medzinárodných zmlúv a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie

- primárne právo – všeobecná charakteristika, spôsoby revízie;
- všeobecné právne zásady – všeobecná charakteristika;
- medzinárodné zmluvy – všeobecná charakteristika, postup pri ich uzatváraní;
- judikatúra Súdneho dvora EÚ – všeobecná charakteristika.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Právo v medzinárodných ekonomických vzťahoch

17. Základná charakteristika medzinárodného ekonomického práva

- pojem a predmet medzinárodného ekonomického práva, pododvetvia medzinárodného ekonomického práva;
- pramene a subjekty medzinárodného ekonomického práva;
- princípy medzinárodného ekonomického práva a jeho vzťah k medzinárodnému právu verejnému a súkromnému;
- ekonomická suverenita štátu;
- základná charakteristika medzinárodných finančných inštitúcií;
- poslanie, štruktúra, charakteristika a hlasovacie mechanizmy jednotlivých súčastí skupiny Svetovej banky.

18. Medzinárodný menový fond

- pojem, predmet a pramene medzinárodného finančného a menového práva a medzinárodného menového systému;
- poslanie, štruktúra, rozhodovacie mechanizmy MMF;
- definícia zvláštnych práv čerpania a charakteristika kondicionality MMF;
- základné predpoklady, podmienky a formy použitia všeobecných zdrojov MMF v porovnaní s právnymi podmienkami poskytnutia finančných prostriedkov z jednotlivých organizácií Svetovej banky;
- systém devízových kurzov podľa MMF a dohl'ad MMF.

19. WTO, jej história a základný právny rámec

- Havanská Charta a dohoda GATT 1947 – historický kontext, štruktúra dohody GATT 1947, orgány GATT 1947;
- Dohoda o zriadení WTO a jej prílohy;
- princípy, špecifiká a skladba zmluvného systému WTO;
- WTO a SR/EÚ - vznik členstva, historický a aktuálny vývoj vzťahov;
- hlavné princípy a pravidlá multilaterálneho obchodného systému;
- pravidlá WTO týkajúce sa spravodlivej hospodárskej súťaže (dumping, dotácie).

20. Riešenie sporov vo WTO

- história vývoja systému riešenia obchodných sporov v rámci GATT/WTO;
- hlavné orgány systému riešenia sporov vo WTO;

- proces riešenia sporov vo WTO;
- hlavné problémy systému riešenia sporov vo WTO.

21. Právna úprava medzinárodných investícií

- ekonomický a právny rozmer medzinárodných investícií; pojem investor, hostiteľský štát;
- pramene medzinárodného investičného práva;
- právny režim ochrany medzinárodných investícií – multilaterálne, plurilaterálne a bilaterálne investičné zmluvy;
- základné medzinárodnoprávne štandardy zaobchádzania s medzinárodnými investíciami
- riešenie medzinárodných investičných sporov;
- diplomatická ochrana investícií, konanie na vnútroštátnych súdoch;
- medzinárodné rozhodcovské a zmierovacie konanie ICSID;
- dodatočné pravidlá riešenia sporov ICSID (ICSID Additional Facility);
- ad hoc arbitrážne konanie podľa pravidiel UNCITRAL.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné právo verejné

22. Mierové riešenie medzinárodných sporov

- charakteristika mierového riešenia medzinárodných sporov;
- vymedzenie jednotlivých diplomatických a súdnych prostriedkov;
- charakteristika a vymedzenie základných pravidiel arbitrážneho konania;
- jurisdikcia, príslušnosť a konanie pred Medzinárodným súdnym dvorom.

23. Hlavné orgány OSN a ich úloha a právomocí pri zabezpečovaní mieru a bezpečnosti

- právomoci jednotlivých hlavných orgánov;
- úlohy jednotlivých orgánov pri zabezpečovaní mieru a bezpečnosti;
- mierové operácie OSN;
- sankčný mechanizmus OSN;
- ozbrojené akcie OSN /mandát OSN na použitie sily v medzinárodných vzťahoch/.

24. Právo ozbrojených konfliktov

- stručný vývoj vojnového práva a definícia agresie;
- základné zásady a pramene práva ozbrojených konfliktov;
- právne dôsledky vojnového stavu na bojujúce strany;
- vymedzenie príslušníkov ozbrojených síl;
- neutralita v medzinárodnom práve;
- vojnová okupácia;
- zastavenie vojnových akcií a ukončenie vojnového stavu.

25. Medzinárodné humanitárne právo

- charakteristika, základné zásady a pramene medzinárodného humanitárneho práva;
- zakázané spôsoby vedenia ozbrojeného konfliktu;
- zakázané prostriedky vedenia ozbrojeného konfliktu;
- ochrana obetí ozbrojených konfliktov v kontexte medzinárodného humanitárneho práva.

26. Medzinárodné trestné súdnictvo - trestanie medzinárodných zločinov

- základné vymedzenie medzinárodných zločinov;
- význam Medzinárodného vojenského tribunálu v Norimbergu pre medzinárodné trestné súdnictvo;
- ad hoc tribunály a zmiešané (hybridné) tribunály;
- Medzinárodný trestný súd.